

It's okay. It's also not okay

Kicsit oldalvást, egy szemlátomást amatőrmunka-kartonlapon fölfedezte a nevét. Majdnem a nevét: *Horwath*, ez áll ott; a felirat görbe, mint ha gyerekkéz írta volna. Egy férfi térdei tartják a táblácskát; a férfi a hasán összekulcsolt kézzel szunyókál egy padon.

Georg Horwath csendesen leül mellé. Nem akarna fölkelteni egy sofőrt, akit ilyen nyilvánvalóan megviselt az alváshiány, sem a ki nem elégitő szolgálatkészségét nem akarja a szemére vetni, mielőtt egyáltalán elkezdődött volna hosszú közös utazásuk.

Emberek lépnek be a repülőtér épületébe és hagyják el azt, egymást kerülgetve manővereznek, esznek, ásítognak. Az alvó férfinak simára van borotválva az arca, haja fekete és sűrű. Vajon milyen lehet a tapintása? Georg Horwath finoman leereszti a kezét a sofőr fejére.

Finoman a fejére, gondolja Georg Horwath.

Ekkor a másik a legsötétebb kékségű szemeket nyitja ki, álmosságot tekintete félig még befelé fordulva. Érezte vajon az érintést? – Georg Horwath a névtáblára mutat.

A sofőr megnyalja kiszáradt ajkát, a zakózsébéből egy címke nélküli műanyagpalackot húz elő, és impertinensen mustrálja Georg Horwathot, miközben iszik.

Impertinensen.

Saša Stanišić (1978, Višegrad/Bosznia-Hercegovina) német szerző; 1992 óta Németországban (jelenleg Hamburgban) él – kezdettől német nyelven publikál. Itt közölt prózája a köztársasági darabja a 2016-os *Fallensteller* (Csapdaállító [Luchterhand Vlg.]) című elbeszéléskötetében megjelent mini-novellafüzérének. A Georg Horvath/Horwath-történet első része a *Jelenkor* 2017/12., harmadik, befejező része a *Pannon Tükör* 2017/5. számában jelenik meg.

Georg Horwath megállapítja, hogy a sofőr pontosan ugyanazt viseli, amit ő. Szürke zakót, farmert, barna bőrcipőt. Csak mindez elnyűttebb, mint az övé. Az inggalléron folt éktelenkedik. A zakó lötyög; a sofőr sovány ember.

Üres a palack, a sofőr a kézfejjével végigtörli a száját. Ez tetszik Georg Horwathnak, a bizalmasság. Legszívesebben ő is azonnal megtörölné a száját; egyszerűen olyan nedvesnek érzi az ajkát, de mit gondolna a másik, ha ezt tenné?

A sofőr mond valamit portugálul, üdvözlést, bocsánatkérést, nevet vajon? És már húzza is Georg Horwath bőröndjét kifelé, Georg Horwath engedelmesen követi. Megérkezett a fények tengerébe, hagyja sodortatni magát, élénk az áramlás, szél söpör végig a parkolón.

Mindent kedvére valónak talál: hogy némelyik utcalámpa nem működik, és hogy olyan sötétkéek alattuk az éjszaka, mint a sofőr szeme. Hogy jólesően bizsereg a homloka mögött az inflight-rizling. S ráadásul még az érte küldött jármű is egy VW-mikrobusz. Míg beszáll, a sofőr tartja neki az utasoldali ajtót, és halkán füttyül, szépen füttyül.

A visszapillantó tükrön egy műanyag-rózsafüzér és egy lánc himbálózik Madonna képmásával; mindenesetre az énekesnőével. A sofőrt Alinak hívják; ezt most döntötte el Georg Horwath, aki kétszeri visszakérdés ellenére sem biztos ebben, háromszor pedig lehetetlenség valakinek a nevét megkérdezni.

Elhagyják a repülőtér területét; a széles úton alig van forgalom. Az *egyenes soksávós*, gondolja Georg Horwath. Kis bódék, lebontásra érett viskók, az út mentén, hirdetés a hirdetőtáblákon, hirdetés a düledező viskókon, hirdetés a hirdetésen. Telekommunikáció, alkohol, autószalón, blúz. Buszmegálló ingázók, dohányozva, szunyókálva, buszmegálló iskoláskölykök, hátizsák a vállon, fázó térdek, okostelefonjaik fénye megszenteli az arcukat.

Fázó térdek, gondolja Georg Horwath.

Megszenteli az arcukat, gondolja Georg Horwath.

Gondolja Georg Horwath, gondolja Georg Horwath.

Sűrűsödik a forgalom, ahogy világosodik a reggel. Georg Horwathnak kiszáradt a gégeje, és a sofőr, mintha megérezte volna ezt, az ülés alá nyúl, és egy *Coke Zero*-t nyújt oda neki.

Nincs közös nyelve a sofőrrel, az pedig nincs „yes-yes”-hangulatban, ami amúgy gyakran föllép, ha túl nyomasztóvá válik az idegenek között a hallgatás. Kevéssel Rió után Georg Horwath megpróbálkozik egy Dél-Amerika éghajlata és Bréma éghajlata közötti közvetlen összehasonlítással, utána pedig ezzel: „Look – the sun is rising, die Sonne, sun, sol? Schön, no?” S most végső elszánással egy minden bizonnyal garantált fordulatot tesz: „*Coke Zero tastes not like true Coke.*”

S láss csodát; a sofőr lebiggyeszi az ajkát.

„Si”, mondja, majd némi szünet után: „No”, és kimereszi a hüvelykujját.

Georg Horwath hátradől és tekintetével fölkapaszkodik az autópálya túloldalán emelkedő bozontos domb tetejéig. Jól teszi? Tetszik neki, amit lát? A barna, a mohazöld, a rozsdás víztorony, a háromlábú fekete kutya behúzott farka, a bokorra felkötött kendő, a férfi, aki a semmi által nem vontatott kordé előtt guggolva nézi az előtte elhőmpölygő forgalmat?

Si és No. Si és No.

Két órával később kiürült a második *Coke Zero*, és Ali célba vesz egy, a várakozásoknak megfelelően lepukkant pihenőhelyet, amely egy városka fölött fekszik, az óceán partján. Georg Horwath kiszáll, nyújtózik egy jólesőt, és lenéz a lagúnára, a halászhajókra, amelyek valószínűleg nem halászhajók, de így jobban hangzik.

Előveszi az okostelefonját; az első, amit konstatál, hogy leszállás után nem kapcsolta ki a repülés üzemmódot, a második, hogy miután ezt most megteszi, kilenc nem fogadott hívásról kap értesítést, valamint négy sms-t, amelyek közül az első így hangzik:

Dear Mr. Horvath, this is Maria from InBev. Welcome to Brasil! Our driver is looking for you, please, call him at...

A harmadik a második szöveges üzenet, negyedórával később: *Dear Mr. Horvath, the driver tells us you are nowhere to be found. Please, be so kind as to contact him.*

A negyedik: *Dear Mr. Horvath, we are to reach you to no avail. Please call immediately when you read this.*

És az ötödik: *Dear Mr. Horvath, where are you?*

Georg Horwath kávé és egy tésztabatyut rendel, és letelepszik Ali mellé, aki ugyanazt rendelte és újságot olvas. Behívja a *Google Maps*-et; körülbelül félúton vannak Rió és Paraty között, innentől végig a part mellett vezet az út. A kávé nagyon ízlik Georg Horwathnak, elgondolkodik rajta, hogy annak köszönhető-e ez vajon, hogy Brazíliában issza a kávé, meg azon, hogy hogyan tudná vajon leírni az ízét.

Az újságdoldalon, amely mögé Ali elbújt, egy terpeszben álló focista képe. Georg Horwath megpöcögteti a focilcipőt. Ali leereszti az újságot. Georg Horwath megmutatja neki a telefon képernyőjét, és megkérdi: „We go to Paraty?”

Ali föltartja a hüvelykujját: „Si.” Majd kis szünet után: „No.”

Bársonyos aroma, savszegény, csokoládés édesség, amely nagyszerűen érvényesül. Georg Horwath ízlelése nem beszél semmilyen nyelvet, a borét sem, a sajtét sem, fogalma sincs, ilyen-e a kávéja íze, de sürgető késztetést érez, hogy további dolgokat is megnevezzen, amelyek *nagyszerűen érvényesülnek*.

Ali sötétkék szeme nagyszerűen érvényesül a csokoládébarna arcában.

A spenót nagyszerűen érvényesül a tésztabatyuban.

Vagy úgy mondják, hogy *csokoládészerű* édesség? Lehet egyáltalán csokoládézű valami, ami édes? A csokoládé kakaó, az meg keserű, nem? És mennyire rasszista dolog az egytől a PEGIDÁ¹-ig terjedő skálán *csokoládébarnának* érzékelni egy arcot?

Georg Horwath az okostelefonjával játszik. „Maria” utolsó üzenete fél órája érkezett, *immediately* ezután következett az utolsó nem fogadott hívás. Kiissza a kávéját, megeszi a spenótos batyuját, vizel, kezét mos, és ahogy fölpillant a mosdókagylóról, Ali ott áll a háta mögött az ajtóban, és folytatódik az utazás, nyújtott ívű kanyarokban. Az út bele van marva a sziklákba, Ali szívesen előz, de a VW-buszmotor nem.

Ali becsúztat egy CD-t a lejátszóba, *Sting*. Georg Horwath örül, hogy Ali halkán együtt énekel a számmal, örül a tájnak, itt fák, amott a tenger, örül, hogy nem tudja, hová tartanak, és örül, hogy Alin kívül az égvilágon senki nem is sejti, hol van ő most. *A rimemba you like it westwinko, on the will so berry*, éneklí Ali, félig imitált-angolul.

Georg Horwathnak önkéntelenül eszébe jut egy másik éneklő sofőr, a bukaresti taxis, tavaly történt, a kocsi belseje villogó fényfüzerekkel dekorálva, *I will always love you*, Whitney Houstontól, az ő dala, s mindez, a szép hang, az éles világítás – az ottani események ismeretében – csak logikus folytatás volt.

Váratlanul hosszúra nyúltak a tárgyalások. Csak a második nap derült ki, miért. A románok kaptak egy másik átvételi ajánlatot is, és igyekeztek felszófolni az árat. Egy ormótlan-kocka konferenciaszállóban találkoztak, a román delegáció húszfős volt, még egy vendéglős is volt köztük.

¹ *Patriotische Europäer gegen die Islamisierung des Abendlandes* (Európai Patrióták a Napnyugat Iszlamizációja Ellen) néven 2014. októberében Drezdában alakult ellentmondásosan iszlamofób szervezet. Programjuk eredendően „soft-rasszista” (nem ellenzik az Európán kívülről érkező menekültek befogadását, de bármilyen kihágás esetén zéró-toleranciát hirdetnek velük szemben, és minden lehetséges módon az asszimilációjukat szorgalmazzák, a „jó muszlim~rossz muszlim” megkülönböztetés szószólói) az adott politikai kontextusban azonban, és mert utcai megmozdulásaikban a megfontolható fölvetéseket teljesen elfedik-kiszorítják a xenofób-kirekesztő szlogenek, az európai rasszizmus *par excellence* képviselőiként tartják számon őket. [A ford.]

Georg Horvath² mindig jól fölkészülve ült a tárgyalóasztalhoz. A román jogászoknak már a második napon nem volt további kérdések tisztázására igényük.

A második nap az ebédszünetben Georg Horvath azt mondta kollégáinak, Walter és von Sannen uraknak, hogy szeretne lepihenni egy kicsit. Valójában nem akart velük ebédelni; mindketten szenvedélyes focidrukerek voltak, és aznap este valami fontos mérkőzés volt műsoron. Ezenkívül a román delegáció olyan hidegbüfét készítettett, mintha az *InBev* is húsz emberrel vonult volna föl. Georg Horvath unalmában háromszor reggelizett. Ebéd szóba sem jöhetett.

A nyíló liftajtóból Chopin csörömpölt feléje. Egy óriási termetű férfi kuporgott a felvonófülkében egy aprócska zongora előtt. Két liftutas kiszálláskor diszkrétén tapsolt. Georg Horvath a 14-esre nyomott, a lift mégis lefelé indult el. A zongorista két kézzel integetett, anélkül, hogy a zene elnémult volna. Megállt a lift. Georg Horvath megköszönte az utazást és kiszállt.

Egy aranycsillároktól fénybe borított tükörteremben találta magát. A terem a közepén álló egyetlen asztaltól eltekintve üres volt; az asztal egy személy számára volt megterítve. A fehér abroszon egy tányér, egy ezüstkanál és egy szál rózsza tartotta szemmel egymást. Georg Horvath leült és megszagolta a rózsát. Rózsailata volt. A tányérban leves volt. A színéből ítélve moha vagy spenót. Georg Horvath megkóstolt egy kanállal; a levesnek rózszaaromája volt. Georg Horvath megtörölte a kanalat az abrosz belső oldalába, hogy eltüntesse a nyomokat.

A teremből egy ajtó vezetett ki, tükörborítású, akár a fal, amelytől mindössze egy gombkilincs révén különült el. Georg Horvath látta, hogy egy kis kőpcős, oldalt elválasztott hajú férfi a forgógomb felé nyúl. A választéka rendben volt, megszokásból mindazonáltal lesimította.

Az ajtó nyitható volt; le kellett hajolnia, hogy beléphessen mögötte az alacsony folyosóra. Decens volt a fény, meleg narancsszínű. Az elválasztott hajú férfi hűségesen kísérte Horvathot: cinkos a talán tilalmasban.

A tükörfalba ablakok voltak vágva. Georg Horvath sorban egy lakószobába, egy osztályterembe és egy irodába pillantott be. A helyiségek használaton kívülinek néztek ki, rendezettnek és ismerősnek tűntek.

² Természetesen a szerző tért itt vissza a szimpla-v-s írásmódhoz, hiszen ebben a (régőbbi-felidézett) történetszakaszban, még mielőtt a kartonlapon olvasható „Horvath” név „alábújva” elment volna az ismeretlen sofőrrel, ő Horvath volt. (Mihelyt visszatérünk az elbeszélés jelenébe, vissza fog horwathosodni.) [A ford.]

Az egyetlen ajtó egy üvegvitrineekkel teli, s türe szúrt lepkék szárnyaitól tarkálló szobácskába vezetett. Egy barokk oszlopon mosdótál trónolt. Georg Horvath megmosta az arcát és a kezét; lepkeszárnyak szárai villódtak-bukdácsoltak csobogva a lefolyóban.

A vitrinek között, a fogasfalon kék kabát lógott. Georg Horvath tudta, hogy a kabát neki való méretű. A belső zsebében egy colstokot és egy ceruzát, a felső zsebében egy csomag cigarettát és egy öngyújtót talált; az utóbin egy hernyó képével. Georg Horvath rágyújtott, és dohányzott. Georg Horvath a „lepke” szót írta a cigarettásdobozra, kinyitotta az egyik vitrint, és beletette a dobozt.

Levetette a kabátot, és amikor vissza akarta akasztani, látta, hogy a fogasfal és a fal között van egy tenyérnyi rés. Becsúsztotta az ujját a résbe; a fogasfalat el lehetett tolni a helyéről, oldalra.

Nocsak, nocsak! – mondta Georg Horvath. Telefonjának zseblámpa alkalmazásával egy kis barlangba világított be; nyers, megmunkálatlan falai tele voltak – pontokkal. Georg Horvath belépett a barlangba, mert: miért ne?

Sűrű és élénk hangzavar verődött a testéhez, hangok kattogtak és nyiszorogtak, füttyültek és sivítottak, csikorogtak, kopogtak, örvénylettek, tovább nyiszorogtak, ajtó döndültek, porszívóztak, mosogattak, és valaki nevetett, valaki énekelt, s mindenben ott volt a léptek lépészaja, a kulcsok kulcszaja, a szavak szóváltása; olyan közel, hogy Georg Horvathnak bizsergett a dobhártyája, s ennél fogva mindent lehetett, más szóval semmit nem lehetett érteni. Brümmögés és zümmögés, topogás, toptopp, és a pontok valójában lyukak voltak, apró kráterek, három centiméter átmérőjűek, és valaki azt kiáltotta: „Oh, là là!”, valaki azt kiabálta: „Hé! hé! Ott!”, egy gyerek pampogott, valami zsörtölődött, valami pukkant, valaki táncolt, egy, kettő, három – Horvathnak az volt az érzése, hogy valami szivacsba került, amely magába szívta mindazt, amit a hotel mesélt; a zuhanyok zubogását, a redőnyök gördülését, ráraráát, Georg Horvath egészen addig bírta, amíg aztán nem bírta tovább.

Kimenekült a szivacsból, elmenekült a lepkék elől, és egy faliszőnyegekkel teliaaggatott, faliszőnyeg-szagú folyosón találta magát, de ez nem volt rendben így, tükörknek kellett volna lenniük, Georg Horvath rohant tovább, a tükörképe híján egészen csüggedten, s szinte átzuhant egy, a szőnyegek között előtte föltáruuló kétszárnyas ajtón. Libériás inas fogta a kilincset. Selyemfényű volt, meghajolt, feketén, és rózsaszín vállszalagján úgy fityegtek a rendjelek, a brossok és a jelvények, mint ősszel. A füle mögött egy rózsaszín cigarettafüstöt árasztott.

I am sorry, mondta Georg Horvath.

About what, sir? A libériás úgy maradt, meghajolva.

Georg Horvath elgondolkodott. *I don't really know. For being here. For who I am. For everything.*

It's okay.

Georg Horvath ellazult.

Az apród, a főpincér, a tiszt lépett egyet feléje, majd még egyet, a fejével Horvath hasának magasságában. *It's also not okay* kiáltotta, és hirtelen begyorsult, Georg Horvath az utolsó pillanatban oldalra vetődött, és az inas, a veterán, a háziúr puha papucsain az ürességbe tipegett. *Who can be truly sorry for everthing?*, kiáltotta fölegyenesedve. Tarkója büszkén kiborotválva, egyenruhája aggszürke. Ülepével meglökte a falat, mire kattanás hallatszott, a fal forgóajtóvá változott, amelyen keresztül eltűnt.

Georg Horvath óvatos léptekkel követte egy előcsarnokba. Férfiak pulóverben, férfiak pullunderben, férfiak csoportokban: forró italokat kortyoltak és tortát ettek. „Conferința” állt egy táblán, és minden bizonynal volt valami neve is, ám Georg Horvath a Paraty felé vezető partmenti úton nem tudja fölidézni, micsoda, úgyhogy azt mondja Alinak „férfikonferencia”, mire Ali bólint.

Éppen kitöltött magának egy teát, meséli Georg Horvath, amikor megszólalt egy gong, a csoportok pánikszerű gyorsasággal fölsozlottak, a pulóveres és pullunderes urak lecsapták az asztalokra poharaikat és csészéiket, és sietősen beözönlöttek egy erősen lejtő előadóterembe.

Georg Horvath követte őket. Egy törpe – Georg Horvath itt elnézést kér Alitól, de egyszerűen nem tudja, hogyan nevezik korrektül a nagyon kis termetű embereket –, szóval egy törpe csukta be mögötte az ajtót egy hatalmas kulccsal, amelynek a végére egy aprócska kulcs volt applikálva. Hegyes fogak seregét kivillantó mosollyal ajándékozta meg Georg Horvathot, majd eltűnt a falnak egy lyukán át. Georg Horvath az ajtó közelében ült le, egy lazacszínű pulóvert viselő férfi mellé.

Egy másik lazacszín-pulóveres férfi a pódiumra lépett, mondott néhány szót románul, és a terem mélye felé mutatott, ahol fölállt egy pullundert viselő férfi, és kiköhécselte magát a pódiumig. Nagy és erőteljes figura volt, de görnyedten és tétován lépkedett, mint aki erőtlen és kicsi.

Sajnos az előadás román nyelvű volt. Georg Horvath mindössze két szót vélt megérteni belőle: „kafkaeskul” és „groteskul”. Minél hosszabbra nyúlt az előadás, az előadó annál erősebben köhögött. A karzatokon az előadás iránti érdeklődés ama kíváncsisággal vegyült, hogy vajon túléli-e az előadó az előadását.

Georg Horvathnak megint úgy rémlett, mintha azt hallotta volna, „kafkaeskul”. Kafkáról lenne szó? Mint minden második bölcsészdiplomával rendelkező német, Georg Horvath is szinte szó szerint tudta idézni *Az átváltozás*³ kezdőmondatát, és az iskolában megtanulta Kafka négy-öt parabolájának értelmezését, amelyek közül azonban csak egyre emlékezett. Ennél többet most sem tudott meg – az előadás véget ért. Mindenki életben maradt.

A Q&A⁴ ugyancsak román nyelven folyt, és egy pulóveres férfi egyetlen, öt percet kitevő kérdéséből állt, akinek vagy nem volt kérdése, vagy az, amelyet föltett, példátlanul jó volt, mindenestre utána senki nem jelentkezett szólásra.

Georg Horvath az órájára pillantott, hogy megbizonyosodjék arról, lényegtelen, mennyi az idő. Nem fogják hiányolni a tárgyaláson. Ezenkívül meg volt győződve róla, hogy a törpe úgysem engedné ki, amíg nem lép ő is a pódiumra, és nem tart előadást magyarul, a nagyszülei nyelvén.

A mindennapi munkapraxisáról beszélne, és a nyelvről, meg arról, hogyan tagadta meg tőle az engedelmességet a munkájában az utóbbi időben több alkalommal is a nyelv. Hogy ragadt le egy-egy kifejezésnél vagy képnél, s hogyan találta egyszeriben megkérdőjelezendőnek, következésképp ki nem mondhatónak a legegyszerűbb gondolatokat is.

Ott lihegték a nyakában a fiatalabb kollégák. Szálka volt a szemükben a habozása, amelyet természetesen minden alkalommal konstatálhattak, amikor a megfelelő szavakat kereste. Lenézték a mérlegeléséért. Azért, hogy nincsen oda a szórakozásért, nem keresi a légyott-alkalmakat. Mindebben a gyengeség jelét látták. A tökösség hiányát. És a kollegialitását. Legjobb esetben öregkori szeszélyt, a szenvedélyek kihűlésének, a kifacsartságának a jelét.

Georg Horvath azt mondja, „kifacsartság”. Egymás után hétszer elismétli. Ali ránéz, Georg Horvath abbahagyja a „kifacsartság” ismételtetését, de azért utoljára még egyszer kimondja, „kifacsartság”.

És hogy viszolyog a csapatmunkától, azt is elmondta. Hogy szíve szerint egyedül vinne végig minden projektet. Lehetetlen, de még ezzel a lehetetlennel is jobban ki tudna békülni, mint azzal, hogy Fischer urat minden héten emlékeztetnie kelljen a határidőkre, tudván, hogy Fischer úr két éve válási krízisben él, amelynek csataterén négy tizenkét éven aluli gyermek tévelyeg ide-oda.

³ *Die Verwandlung* – Franz Kafka egyik legismertebb elbeszélése (az egyik napról a másikra ízeltlábú szörnyre átváltozó utazó ügynökről, Gregor Samsárról, és családjáról). [A ford.]

⁴ Questions and answers: az előadást követő vita [A ford.]

„Apánk, a munka”; ezt a címet adta volna az előadásának Georg Horvath. E-mailek megválaszolása vasárnap.

A mindig csupán hanyagul odavetett pénzügyi magyarázatok a kereskedőtől, akik húsz év múltán is terhesnek találták a vele folytatott kereskedelmi eszmecsseréket, őt magát pedig gyanútlan pancsernek vélték.

A Kalb asszony anorexiájáról való kollektív hallgatás.

Kézilabdameccsre-járás von Sannen és Walter úrral, miközben a kézilabda még a futballnál is kevésbé érdekelte. A két úr feleségei is velük tartottak, de egyetlen percet sem láttak a játékból, ehelyett leleményesen becsíptek a VIP-szektorban saját maguk keverte italoktól. Georg Horvath borzasztóan irigyelte őket.

„Most aztán jócskán elkalandoztam a témától”, mondja Georg Horvath Alinak. Merthogy tulajdonképpen még a konferenciánál tartott, tehát elképzelve, amint tart egy előadást, hogy kiengedje a törpe. Természetesen nem tartott beszédet. Egyáltalán: Georg Horvath még soha senkivel nem beszélt „apánkról, a munkáról”, morgolódás nélkül viselt el mindent, egészen máig, eddig a – valószínűleg – Paratyba tartó utazásig, amelyen egy Ali nevű férfi fuvarozza, aki a következő pihenőkor egy prospektust ad át neki, amely a „madarak” témának van szentelve. Nehéz papír, látványos fotók vélhetőleg hazai madárfajokról, melyek mindegyikének ott szerepel a brazil, az angol és a latin neve, amelyet Georg Horvath a tetszését különösen elnyert példányok esetében hangosan felolvass: „*Onychorhynchus swainsoni*”, kiáltja, „vagy ez itt, Ali, nézd csak, *Lophornis magnificus*! Milyen fantasztikusan szép... hogy hívják ezt a valamicsodát a madarak fején? Én most koronának mondom; milyen szép korona!”

Hallgatnak egy darabig. „A kötelességtudat, Ali; előbb-utóbb biztos utolér. Nincs olyan, hogy nem.” Georg Horvath elhallgat. A prospektusban az egyik madár rabul ejti a figyelmét, egy harkály, rikító fejdíszre egy kis sárga színrobbanás, éles kontrasztot alkot a maradék feketeségével.

„De hiszen ez”, suttogja Georg Horvath, „elképesztő”. Megsimítja a sárga fejecskét. „Pica-pau-de-cabeça-amarela”, olvassa hangosan, és Ali odanéz, vigyorog és nem javítja ki a kiejtését.

Egy apró településen haladnak éppen át, alacsonyak, tarkák és vakolatlanok a házak. Georg Horvath elgondolkodik a *vakolatlanon*. Georg Horvath eltűnődik a *fények tengerén* (*Meer der Lichten*), s azon, hogy annak esetleg *fények serege* (*Mehr der Lichten*) a neve, merthogy olyan sok van belőlük.

Georg Horvath azon tűnődik, hogy a reggel *érett* (*reif*). Elgondolkodik a *Sandalen-en* (a szandálokon) és azon, hogy vajon mikor került be a *Bür-*

gersteig (szó szerint: polgárösvény, -gyalogút = járda) mint fogalom a német nyelvbe. Elgondolkodik a *Baseballcappie* és a *verhärmt* szavakon, hogy honnan származhat ez az utóbbi; alighanem összefügg az angol „harm”-mal (*kár, baj, sérelem, ártalom, rossz*), és eltöpreng az *ausgemergelt*-en (*kimerített, kiszípolozott*), és hogy a „g”előtti „r” a szájban milyen remekül illik ahhoz, amit lát; a lesújtottan és kiszípolozottan (*verhärmt, ausgemergelt*) a járdán (*Bürgersteig*) üldögélő férfihoz a *baseball-sapkában*, aki a *szandáljai* között a földet kaparásza a ujjkörmeivel; és most el is hagyták az aprócska települést.

Három órája vannak úton. Georg Horvath megkérdi Alit, hogy szeretné-e hallani a Bukarest-történet hátralevő részét; Ali hunyorít a jobb szemével.

Felkonferálták a második előadót, egy nagy hópehely díszítette pulóvert viselő férfit. A referensnek angol neve volt, ám a reményt, hogy angolul fog beszélni, már az első mondatok elnyelték, amelyekben ott úszkáltak a régi kebelbarátok, a „kafkaeskul” és a „groteskul”.

Georg Horvathnak mennie kellett. Továbbra is tartott ugyan attól, hogy a törpe a hatalmas kulcsoskulccsal elállhatja az útját, s ő az így kitörő botrányban lelepleződik mint betolakodó, de még ez is kívánatosabbnak tűnt számára, mint hogy még több idejét fecsérelje el e tudósok számára érthetetlen beszédeire.

A hópehely befejezte az előadását, mindenki tapsolt, beleértve Georg Horvathot, aki elhagyni készülvén a termet, fölállt a helyéről, amit azonban a pulóveres és pullunderes férfiak a lelkesedés jeleként értelmeztek, és ők is felálltak. Zajos ünneplés tört ki, így Georg Horvathnak maradnia kellett még egy kicsit, tapskarmesterként elhagyni a tapshelyet, erről szó sem lehetett, immár felelős volt a tetszésnyilvánítás intenzitásáért, és egyébként sem lehetett gyakori eset, hogy egy – feltehetőleg – irodalomtudományi konferencián *standing ovation*-t lehessen megélni. A hópehely maga is ingadozni látszott, meghajoljon-e vagy átadja a helyét az utána következőnek? Ám ekkor már elült a taps, Georg Horvath céltudatosan a kijárat felé trappolt, amely egyáltalán nem volt bezárva, s a törpének sem volt sehol nyoma.

Az ajtón kilépve Georg Horvath az előcsarnok helyett a tárgyalóhelyiségbe érkezett. „Á, hát itt van”, üdvözölte Walter úr. A szerződés alá volt írva. A kollégák ránevettek a söröspoharaikra. Georg Horvath a büféasztalról megevett két fél szőlőfürtöt sajtoskenyéren.

Másnap utazás a reptérre a fényfüzérés taxiban. „Tulajdonképpen ezt akartam elmesélni”, mondja Georg Horvath. Kéken, sárgán és pirosan vi-

lágítottak a kis izzók; a fűzér a fejtámlák köré is oda volt tekerve. A sofőr halkán újra meg újra elénekelte az *I will always love you* refrénjét.

Ali fütyüli a dallamot, Georg Horvath nevetve csóválja a fejét és azt mondja: „Örület”.

A taxisnak nem volt fontos, hogy a leggyorsabb utat válassza; már két autópálya-bejárat mellett is elhajtottak. A kék-sárga-piros levegőben megpörkölődött műanyag szaga meg valami dohos szag terjengett, amelyet, miként attól Georg Horvath tartott, a birkabőr árasztott, amelyen a sofőr ült.

Mindez korántsem lett volna annyira vészes – Horvathnak a legkevésbé sem volt sürgős visszaérkeznie Brémába –, ha von Sannen úr és Walter úr nem beszéltek volna már reggeli óta egyfolytában az előző esti meccsről. Hogy miért Whitney Houston, miért a fényfűzerek a taxiban, és miért nem lehet még csak ki sem mosni a birkabőrt, mindezt Georg Horvath nem értette. A sportra vonatkozó véleménycserét ellenben teljességgel, s ezt épp ezért felháborítóan unalmasnak találta, és minden egyébnél utálatosabbnak, amivel csak a Bukarest külvárosaiban való össze-vissza furikázásuk szolgált.

Végül az okostelefonja jelezte, hogy pár perce még távolodnak is a repülőtértől, s ez azért már túl sok volt neki. Georg Horvath megbökdöste a taxis hátát, és kopogott maga mellett az autó ajtaján, s abban a pillanatban udvariatlannak érezte magát, és helytelennek, amit tesz. Nem volt az a típus, aki másoknak bármely testtáját megkopogtatná, mivel nem olyan ember volt, aki saját magán kívül bárkivel szemben is elveszítette volna a türelmét.

A taxis belenézett a visszapillantó tükörbe. Georg Horvath rámutatott az okostelefonjára, és a szándékoltnál hangosabban azt kiáltotta: „Airport! Airport! This is wrong, we are wrong!” Buzgalma láttán kollégái szégyenkezve elhallgattak, ami tetszett Georg Horvathnak: a fölény, amely abban áll, hogy valakik szégyenkezésének a kiváltói vagyunk.

A sofőr bólintott, és a következő kereszteződésben balra kanyarodott, Georg Horvath úgy vélte, a térkép szerint a jobb lett volna a jó irány, úgyhogy nagy lendülettel előrehajolt a két első ülés között, és hozzávágta a jól borotvált archoz az a két román szót, amely a rendelkezésére állt:

„Groteskul!”, kiáltotta, s a következő pillanatban, immár győzelme biztos tudatában: „Kafkaeskul!”

A taxis tekintete elsötétült ráncba szaladt homloka alatt. Gyorsított; a sebesség az üléshez préselte Georg Horvathot, sívítva csikorogtak a gumik az U-kanyarnál. Néhány vakmerő előzési manőverrel és ignorált piros lámpával később megérkeztek a repülőtérre.

Georg Horvath túl sok borraivalót adott, ahogyan az éttermekben szokta, amikor nem volt megelégedve a kiszolgálással, ám érzése szerint kitette a személyzetet saját nonverbális kritikájának.

Georg Horvath telefonja rezeg – brazil számról jövő hívás. Valamikor abbamarad a rezgés. Georg Horvath végighúzza egypárszor az ujját a képernyőn, megköszörüli a torkát és olvasni kezd:⁵

Megparancsoltam, hozzák elő az istállóból a lovamat. A szolga nem értett. Magam mentem az istállóba, fölnyergeltem a lovam és nyeregbe szálltam. Távolból trombitahangot hallottam, megkérdeztem a szolgát, mit jelent. Nem tudott semmit, nem is hallott semmit. A kapuban feltartóztatott, és megkérdezte: „Hová lovagolsz, uram?” „Nem tudom”, mondtam, „csak el innen, csak el innen. Mindegyre el innen, csak így érkezhetek el a céomhoz.” „Ismered tehát a céodat?” kérdezte. „Igen”, feleltem, „hiszen mondtam: »El innen«, ez a céom”. „Ennivalót se viszel magaddal”, mondta. „Nincs rá szükségem”, mondtam én, „ez az út olyan hosszú, hogy éhen halok, ha nem kapok valamit útközben. Nincs az az útravaló, amely megmenthetne. Ez, szerencsére, igazán roppant nagy út.”

Georg Horvath rápillant a sofőrjére. Ali szinte hangtalanul füttyül maga elé. Georg Horvathnak ez tetszik: hogy ebben a pillanatban itt ez a dallam, csak kettejüknek, Alinak és neki.

„A vicc”, mondja Georg Horvath, „a vicc az, hogy a »kafkaeskul« és a »groteskul« főnevesített szavak. Ezt akkor nem tudtam. Féktelen dühömben egy román taxiban azt ordítottam: »A groteszk!« És: »A kafkai!«”

Ali így szól: „Taszkroteszk.”⁶ Ali vigyorog.

Egy kukásautó mögött haladnak. Két fényvisszaverő-mellényes férfi kapaszkodik a fogantyúba a kocsi hátulján. A kukáskocsi veszélyesen robot lefelé a szerpentineken.

„This is crazy”, mondja Georg Horvath, „They will fall and they will die.”

„No”, mondja Ali. „Si.”

Ali egy dalocskát füttyül. Georg Horvath oldalról mustálja őt. Georg Horvath a nem megfelelő ember a megfelelő autóban.

Ali: „One day. All die.” És a gázpedálra tapos.

TATÁR SÁNDOR FORDÍTÁSA

⁵ A Georg Horvath által beérkezett üzenetként fölolvastott dőltbetűs szöveg Franz Kafka *Aufbruch* (Útrakelés) című prózája. A hűség kedvéért helyenként változtattam Tandori Dezső fordításán. [A ford.]

⁶ Ali a maga kiejtésével megismétli a Horvathtól hallott szót: *Das Grotteske* → *Taszkroteske*. [A ford.]

ARANY JÁNOS SZÉPIRODALMI ÉS ESSZÉPÁLYÁZAT

A Szépirodalmi Társasága és a 2000 *Irodalmi és Társadalmi havi lap* pályázatot ír ki Arany János bicentenáriumának tiszteletére.

Pályázni lehet *publikálatlan* irodalmi esszékkel és szépirodalmi alkotásokkal.

I. Esszétémák

1) *Arany János írói bátorsága*

A magyar irodalom forradalmár-politizáló szemléletében többször fogalmazódott meg bírálat Arany politikai szerepéről – legelősebben talán Ady Endre részéről; a harmincas években nagy vita volt Móricz és Kosztolányi között e kérdésben; a hetvenes években pedig Eörsi István újra erőteljes bírálattal illette a szerzőt. Kérdésünk: mit gondolhatunk ma e probléma kapcsán.

2) *Az eposz/elbeszélő költemény műfajának mai jelenléte*

Az utóbbi egy-két évtizedben meglepő módon és nem kis mértékben megszorodtak a verses elbeszélő költemények (Juhász Ferenctől Szálinger Balázsig); e műfaji különlegességnek szerepéről és súlyáról szeretnénk többet, mind műfajelméleti, mind történeti szempontból megtudni.

3) *Arany és a magyar irodalom ironikus-humoros vonulata*

Németh László nagyon elterjedt, nagyhatású véleménye szerint a tragikus magyar „sorsirodalomtól” távol áll a humor és irónia kategóriája, s a magyar irodalomnak minden ízében súlyosnak, mélynek és komoly-nak kellene lennie. Vajon hogyan állja ki e vélemény a történetiség próbáját (pl. Arany életművében), s hogyan viszonyuljunk egy ilyen véleményhez az utóbbi évtizedek erőteljesen ironikus irodalmiságának olvasta után?

4) *Mit tehetnek az írói barátságok és szövetségek?*

Az Arany–Petőfi írói barátság kapcsán kétféle megítélés tapasztalható a közvélekedésben: a barátság mindenben segít és kibontakozásra serkent – valamint: a barátság sokban akadályozza is az önálló eredetiség térnyerését. Vajon hogyan működnek az irodalom történetében és jelenében a nagy barátságok – segítőleg vagy gátlólag?

Az esszék terjedelme 20–25 000 leütés között legyen.

II. Szépirodalmi alkotások – versben vagy prózában

Olyan irodalmi műveket várnánk el, melyek nem a hódoló ódák emelkedett hangnemével, hanem a parafrázisok, imitációk és paródiák gesztusával közelítenék meg az egyik legnagyobb magyar humorista költőnek tevékenységét.

A pályázatok beadása határideje:

2018. január 3. szerda éjfél

Érdeklődni és a pályaműveket beküldeni ezen a címen lehet:

ketezer.palyazat@gmail.com

Egy pályázó csak egy pályaművet nyújthat be.

Pályázatok díjazása a két kategóriában:

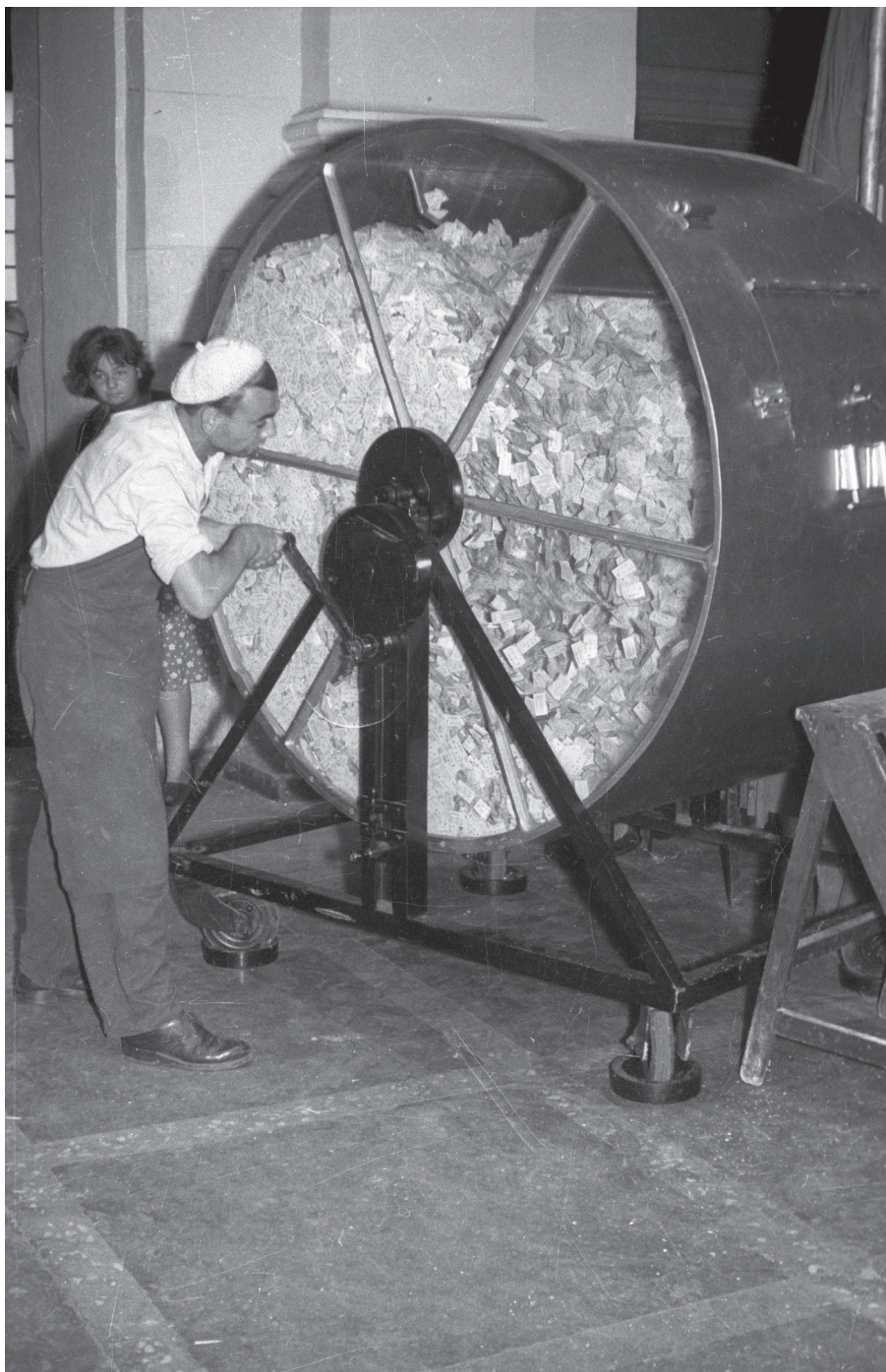
I. díj: 200 000 Ft – 200 000 Ft

II. díj: 150 000 Ft – 150 000 Ft

III. díj: 100 000 Ft – 100 000 Ft

A pályázatok elbírálásában a Szépírók Társasága és a 2000 delegáltjai vesznek részt.

Eredményhirdetés 2018 februárjában, a Szépírók Társasága Arany-empléknapján. A legjobb, díjazott pályaműveket a 2000 fogja közölni.

© Fortepan, FSZEK Budapest Gyűjtemény, Sándor György, 1957, szerencskerék